

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa Banku (...) S.A. w W.

przeciwko W. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2008 r.,
zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 13 lutego 2008 r.,
sygn. akt I ACa (...),

- 1) uchyła zaskarżone postanowienie**
- 2) nie obciąża powoda kosztami postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2008 r. Sąd Apelacyjny odrzucił na podstawie art. 373 k.p.c. apelację pozwanego W. M., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 grudnia 2006 r.

Pozwany ubiegał się już przed Sądem pierwszej instancji o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2007 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił wniosek pozwanego a Sąd drugiej instancji oddalił zażalenie pozwanego na to postanowienie. Pozwany wnosząc apelację, po otrzymaniu wezwania do uiszczenia wpisu, ponownie złożył wniosek o zwolnienie od kosztów, który – według oceny Sądu Apelacyjnego – był identyczny w swej argumentacji z poprzednim wnioskiem. Pomimo to,

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 21 grudnia 2007 r. uwzględnił wniosek pozwanego i zwolnił go od opłaty od apelacji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ponowny wniosek pozwanego o zwolnienie od opłaty nie mógł uchylić prawomocności wydanych wcześniej rozstrzygnięć i tym samym nie mógł mieć wpływu na bieg tygodniowego terminu do uiszczenia opłaty od apelacji zwłaszcza, że nie opierał się na żadnych nowych okolicznościach w odniesieniu do poprzedniego wniosku, który prawomocnie oddalono. Tych faktów nie zmienia wydane przez Sąd pierwszej instancji postanowienie zwalniające pozwanego od opłaty od apelacji.

Postanowienie z dnia 13 lutego 2008 r. Sąd Apelacyjny wydał na rozprawie pod nieobecność pozwanego, który wnosił o odroczenie rozprawy z powodu choroby wykazanej zaświadczeniem lekarskim. Jednocześnie pozwany deklарował złożenie w późniejszym terminie zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego.

Pozwany złożył zażalenie na wymienione postanowienie. Zarzucił w nim nieważność postępowania ze względu na pozbawienie możliwości obrony swych praw przez uniemożliwienie mu udziału w rozprawie apelacyjnej oraz niewłaściwe zastosowanie art. 373 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z zmianą, wprowadzoną do procedury cywilnej ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. Nr 123, poz. 849 ze zm. – art. 29) poczynając od dnia 1 lutego 2008 r. usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby stron wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na zawiadomienie sądu, wystawionego przez lekarza sądowego (art. 214¹ § 1 k.p.c.). Według projektu wymienionej ustawy, zapewnienie wiarygodności przedstawianym zaświadczeniom usprawiedliwiających niestawiennictwo z powodu choroby zmierza do przyspieszenia postępowania a zarazem służy wyeliminowaniu nadużyć uprawnień przez uczestników postępowania, przez przedstawianie dokumentów pochodzących od lekarzy, którzy nie spełniają wysokich wymogów stawianych lekarzom sądowym. Dlatego nie stanowiło naruszenia art. 214 k.p.c. przeprowadzenie rozprawy dnia 13 lutego 2008 r. pod nieobecność pozwanego legitymującego się zaświadczeniem, które nie zostało wystawione przez lekarza sądowego.

Słusznie natomiast zarzuca się w zażaleniu naruszenie art. 373 k.p.c. Jego zastosowanie przez Sąd drugiej instancji jest możliwe wyłącznie wtedy, gdy apelacja podlegała odrzuceniu przez Sąd pierwszej instancji. Przyczyną odrzucenia apelacji było

nieopłacenie należnego wpisu sądowego w sytuacji, kiedy strona obowiązana do wniesienia opłaty złożyła ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, oceniony jako oparty na tych samych okolicznościach. Sąd drugiej instancji uznał zatem, że tak powinien postąpić Sąd pierwszej instancji bez podejmowania żadnych innych czynności. Wniosek ten jest błędny albowiem zgodnie z treścią art. 107 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) ponowny wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych, jeśli miał być oparty na tych samych okolicznościach podlegał odrzuceniu przez Sąd pierwszej instancji, które nie podlegało zaskarżeniu. Jeśli Sąd pierwszej instancji takiej decyzji nie podjął a nawet zwolnił pozwanego od kosztów sądowych w zakresie wniesionej apelacji - co uchyliło prawomocność wydanego wcześniej negatywnego rozstrzygnięcia, nie można obecnie przypisywać stronie niedopełnienie obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji i wyciągać z tego negatywnych konsekwencji procesowych. Gdyby nawet przyjąć, że ocena Sądu drugiej instancji była właściwa, to legitymowanie się przez stronę prawomocnym postanowieniem o zwolnieniu od opłaty od środka odwoławczego wymagało przynajmniej skierowania do strony ponownego wezwania do wniesienia opłaty.

Poza wskazaną przyczyną uchylenia zaskarżonego postanowienia zważyć należy, że według utrwalonego w judykaturze poglądu, kontrola zachowania ustawowych wymagań, co do środka odwoławczego, podejmowana przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 373 k.p.c., powinna sprowadzać się do sytuacji, gdy w okolicznościach sprawy zachodzi ku temu pewna podstawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2006 r., sygn. akt I UZ 13/06, OSNC 2007/15-16/238; postanowienie z dnia 19 sierpnia 2004 r. V CZ 82/04 niepubl.). Z uzasadnień orzeczeń odmawiających pozwanemu zwolnienia od kosztów sądowych, wydanych w obu instancjach wynika, że przyczyną odmowy zwolnienia od kosztów sądowych było nieprzedłożenie wymaganych przez Sądy dokumentów obrazujących sytuację majątkową i rodzinną pozwanego. Natomiast w ostatnio prowadzonym postępowaniu wpadkowym, zakończonym uwzględnieniem wniosku pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych, zostały przedłożone wszystkie dokumenty wskazanego w zarządzeniu przewodniczącego z dnia 16 listopada 2007 r. W tej sytuacji zachodzi uzasadniona wątpliwość, co do tożsamości okoliczności, na których pozwany opierał swoje poprzednie wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 398²¹ k.p.c.

Ze względu na szczególne okoliczności, które doprowadziły do odrzucenia apelacji, Sąd Najwyższy na podstawie art. 102 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 398²¹ k.p.c. odstąpił od obciążania powoda kosztami postępowania zażaleniowego.